

Ad St. prp. nr. 1. Hovedpost XI B. Forsvarsdepartementet. Marinen. 1915.
Kap. 4, tit. 1, 3, 6 og 9.

Titel 1. Krigsfartøiers bygning m. v.

Under denne titel er for kommende termin foreslaat opført kr. 1 300 000,00, nemlig til:

1) Fortsat bygning av en hurtiggaaende mineutlægger	kr. 500 000,00
2) Fortsat bygning av undervandsbaater	» 50 000,00
3) Bygning av 2 specielle mineutlæggere	» 650 000,00
4) Paabegyndelse av 1 torpedobaat	» 100 000,00

Sum kr. 1 300 000,00

Departementet har i skrivelse av 24de september 1914 anmodet Marinens Tekniske Fælleskommission om at avgi forslag til nybygningsbudget for terminen 1915—1916 under forutsætning av en bevilgning paa henholdsvis 1 million, 1¹/₄ million og 1¹/₂ million kroner. Kommissionen paalagdes herunder ved fordelingen av beløpene kun at opføre hvad der under ordinære forhold kan oparbeides i terminen, og først og fremst at ta fornødent hensyn til fortsat bevilgning til de paabegyndte fartøier. Av nyt fartøismateriel, som departementet ønsket kommissionens uttalelse om, blev nævnt 1 à 2 specielle mineutlæggere og 1 torpedobaat av større type end vore nuværende.

Kommissionens forslag, der er indkommet med skrivelse av 7de oktober 1914 (utrykt bilag) er overensstemmende med departementets anmodning opsat i 3 alternativer som alle — foruten til fortsættelse av de paabegyndte fartøier — gaar ut paa bevilgning til paabegyndelse av 2 mindre mineutlæggere og 1 torpedobaat paa ca. 150 ton.

Det forutsættes i kommissionens forslag at de to mineutlæggere bygges ved privat verksted.

Kommanderende Admiral, der har hat fælleskommissionens forslag til uttalelse, anfører i skrivelse av 23de november 1914 (utrykt bilag) at det maa beklages, at der ikke kan sættes mere kraft paa bygningen av undervandsbaater end tilfældet vil være, hvis verftet i kommende termin ikke kan oparbeide mere end det gjenstaaende beløp av bevilgningen ifjor, tillagt det mindre beløp der er opført for kommende termin.

Angaaende kommissionens forslag om bygning av to specielle mineutlæggere anfører Kommanderende Admiral at saadanne fartøier bør bygges, og han er enig i at denne bygning i tilfælde søkes bortsat til privat verksted. I alle tilfælde maa imidlertid efter Kommanderende Admirals mening byggetiden ikke utstrækkes over mere end et aar, hvorfor der bør opføres hel bevilgning enten til en eller til 2 mineutlæggere.

Med hensyn til forslaget om paabegyndelse av 1 torpedobaat, har Kommanderende Admiral intet særlig at bemerke.

I det væsentlige har Kommanderende Admiral saaledes sluttet sig til kommissionens forslag. Dog fremholdes, at der enten under nærværende titel eller under andre poster bør opføres kr. 100 000,00 til hydroaeroplaner, og at det paany maa pekes paa at de hittil bevilgede og nu i utsigt stillede nybygningsbudgetter er for smaa for at skaffe flaaten en jevn utvikling.

Departementet er enig i, at det for en jevn utvikling av flaaten er nødvendig at

den ordinære årlige bevilgning til nybygning økes. Naar man imidlertid ikke har fundet at burde foreslaa et høiere beløp iaar, saa skyldes dette at der formentlig ikke kan paa-regnes anvendt et større beløp i kommende termin, naar de midler som vil staa ubenyttet paa grund av at fartøier, som har været under bygning i utlandet, ikke vil bli avlevert, og saa snarest mulig bør disponeres til flaatemateriellets utvidelse. Herom vil departementet, saa snart forholdene tillater det, fremkomme med særskilt forslag.

Departementet skal til forannævnte forslag til nybygningsbudget knytte følgende bemerkninger:

Ad 1. Til paabegyndelse av en hurtiggaaende mineutlagger blev ifjor bevilget kr. 300 000,00.

Fartøiets samlede kostende er beregnet til 1³/₄ million kroner.

Idet departementet skal henviser til, hvad der er anført i budgetpropositionene for 1913 og 1914 angaaende denne sak, har man overensstemmende med fælleskommissionens forslag opført kr. 500 000,00 til fortsættelse av bygningen av den hurtiggaaende mineutlagger.

Ad 2. Departementet henviser herom til skrivelse til Stortingets militærkomite av 22de januar 1914, hvorav avskrift vedlægges som utrykt bilag, og til den tekniske fælleskommissions uttalelse iaar.

Da der av den ifjor givne bevilgning gjenstaar betydelige beløp, finder man ikke at kunne opføre et større beløp end det av kommissionen foreslaaede, kr. 50 000,00, til fortsættelse av de undervandsbaater, som er opsat til bygning paa Karljohansvern.

Ad 3. De to her omhandlede fartøier er specielle mineutluggere, der er omhandlet i de planer for Kristianiafjordens forsvar, som for tiden er under utarbeidelse. De er tænkt bygget for at kunne ta ca. 120 miner hver, og er efter de foreløbige overslag beregnet at ville bli paa ca. 300 ton, og vil med artilleriutstyr etc., men uten miner, koste ca. kr. 330 000,00 pr. skib, hvis de bygges ved hovedverftet. Om de blir bortsat til bygning ved privat verksted, blir de antagelig endel billigere.

Nærmere planer og overslag angaaende de foreslaaede minentluggere er for tiden under

utarbeidelse ved hovedverftet og vil senere bli tilstillet Stortingets militærkomite.

Departementet tillater sig at opføre kr. 650 000,00 til bygning av 2 specielle mineutluggere, hvorav mindst den ene forutsættes bygget ved privat verksted. Det beløp, som herved muligens kan indspares, forutsættes anvendt til fabrikation av miner. Man vil forøvrig senere fremkomme med forslag angaaende minefabrikation i kommende termin, hvori ogsaa maa indgaa miner til de omhandlede to fartøier, da departementet er fuldt ut enig med Kommanderende Admiral i, at deres bygning ikke bør utstrækkes over mere end et aar.

Ad 5. Som det vil sees i budgetpropositionen for 1914 — side 43 — fremsatte Kommanderende Admiral ifjor forslag om paabegyndelse av en torpedobaater av en noget større type end vore nuværende nyeste torpedobaater av 2den klasse.

Den tekniske fælleskommission anbefaler iaar paabegyndt en torpedobaater paa ca. 150 ton, der vil bli utstyrt med et høiere forskib og forøvrig bygget saaledes, at der legges mest mulig vekt paa fartøiets sjøgaaende egenskaper.

Kommanderende Admiral har intet særlig hat at bemerke angaaende fælleskommissionens forslag.

Departementet finder det paakrævet, at der snarest mulig skrives til bygning av torpedobaater, da det i organisationsplanen anførte minimumsantal fartøier av denne klasse endnu ikke er naadd, og en flerhet av vore torpedobaater nu er saa gamle, at de bør erstattes av nye. I det bemerkes, at planer og overslag angaaende den nye torpedobaater, der antages at ville koste ca. kr. 620 000,00, vil bli oversendt Stortingets militærkomite, saasnart de indkommer fra hovedverftet, har departementet derfor — overensstemmende med Fælleskomiteens forslag — opført kr. 100 000,00 til paabegyndelse av 1 torpedobaater.

Det bemerkes, at en forøkelse av flaaen med 2 mineutluggere og 1 torpedobaater av den omhandlede type vil bevirke en årlig forøkelse paa marinebudgettet av antagelig:

2 mineutluggere à kr. 70 000,00	kr. 140 000,00
1 torpedobaater	» 40 000,00

Titel 3. Specielt vedlikehold av krigsfartøiene.

Der foreligger fra administrationsgrenene under nærværende titel forslag til følgende arbeider og anskaffelser:

1. Fornyelse av undervandsbaatenes akkumulatorbatterier	kr. 200 000,00
2. Uttagning og eftersyn av torpedobaatskjeler	» 48 000,00
3. Reparation av tanktop paa panserskibet «Tordenskjold»	» 75 000,00
4. Fornyelse av kjelerne paa kanonbaaten «Æger»	» 42 500,00
5. Uttagning og eftersyn av kjelerne paa kanonbaaten «Brage»	» 12 400,00
6. Uttagning og eftersyn av kjelerne paa kanonbaaten «Nor»	» 10 500,00
7. Forbedret ventilationsarrangement paa «Ellida», efterbevilgning	» 4 000,00
8. Anskaffelse av reserve-maskininventar til Bergen	» 12 000,00
9. Forandring av panserskibet «Tordenskjold» til kadetskib	» 70 000,00
10. Omindredning av underofficersbekvemmelighetene paa «Tordenskjold»	» 35 000,00
11. Anskaffelse av nye sigter til 3 panserskibes 21 cm. kanoner	» 21 000,00
12. Nye artilleriordreapparater til 4 panserskibe	» 91 000,00
13. Fornyelse av panserskibenes elektriske anlæg	» 10 000,00
14. Uttagning og eftersyn av kjele paa patruljebaot nr. 1	» 5 000,00
15. Feieapparater til vand-rørskjeler	» 5 000,00

kr. 641 400,00

Under den nuværende situation har departementet fundet det paakrævet at foreta endel av de foreslaaede anskaffelser snarest mulig.

Av de beløp som ved kongelig resolution av 11te december 1914 er besluttet anvendt

til ekstraordinære forsvarsforanstaltninger vedkommende Marinen er derfor bl. a. medtat kr. 100 000,00 til anskaffelse av reservedele til undervandsbaatenes akkumulatorbatterier, kr. 12 000,00 til anskaffelse av reserve-maskindele og maskininventar til de i Bergen oplagte fartøier, og kr. 21 000,00 til anskaffelse av nye sigter til de 21 cm. kanoner paa 3 panserskibe. Til det 4de panserskib blev bevilgning til nye sigter git ifjor.

Departementet optar av de øvrige ovenstaaende forslag følgende poster:

1. Fornyelse av undervandsbaatenes akkumulatorbatterier	kr. 100 000,00
2. Uttagning og eftersyn av torpedobaatskjeler	» 48 000,00
3. Reparation av tanktop paa «Tordenskjold»	» 75 000,00
4. Fornyelse av kjelerne paa kanonbaaten «Æger»	» 42 500,00
5. Uttagning og eftersyn av kjelerne paa kanonbaaten «Brage»	» 12 400,00
6. Uttagning og eftersyn av kjelerne paa kanonbaaten «Nor»	» 10 500,00
7. Forbedret ventilationsarrangement paa verkstedskibet «Ellida». Efterbevilgning	» 4 000,00
8. Forandring av panserskibet «Tordenskjold» til kadetskib	» 70 000,00
9. Omindredning av underofficersbekvemmelighetene paa «Tordenskjold»	» 35 000,00
10. Anskaffelse av nyt ordreoverføringsapparat til et panserskib	» 22 750,00

tilsammen kr. 420 150,00

Der var under den tilsvarende titel ifjor bevilget kr. 214 200,00.

Det nu foreslaaede beløp betegner saaledes en forholdsvis betydelig stigning, men departementet anser de nævnte foranstaltninger strengt paakrævet, og finder ikke forsvarlig at kunne foreslaa yderligere reduktioner eller utsættelser av de av administrationsgrenene foreslaatte arbeider.

Angaaende de enkelte poster skal departementet tillate sig at bemerke:

Ad 1. Minevæsenet har i sit budgetforslag opført kr. 200 000,00 til fornyelse av undervandsbaatenes akkumulatorbatterier. For «A 1»'s vedkommende, hvis batteri koster kr. 72 000,00, maa hel utbytning foregaa i løpet av kommende termin, idet der dog muligens kan bli nødvendig at foreta en delvis utskiftning allerede i indeværende vinter.

«A 2» og «A 3» har batterier av en nyere konstruktion, der er bygget vaaren 1913, og hvis levealder antages at ville være 4 aar. Utbytning skulde derfor komme til at ske i 1917 og minevæsenet foreslaar at de hertil fornødne beløp fordeles paa to terminer 1915—1916 og 1916—1917. Da prisen paa batterierne er kr. 96 000,00, blir for hver termin at opføre $\frac{kr. 96\ 000,00 + 96\ 000,00}{2} = kr. 96\ 000,00$.

«A 4»'s batteri bør utbyttes høsten 1917. Dens batteri er av samme konstruktion som for «A 2» og «A 3» og da omkostningene ved utbytningen for dette fartøis vedkommende kan fordeles paa 3 terminer, er for kommende termin opført kr. 32 000,00.

Marinen har helt til i høst ikke hat nogen nævneværdig beholdning av reservedele til undervandsbaatenes akkumulatorbatterier. Da man under den nuværende situation har fundet dette forhold helt uholdbart blev, som før anført, ved kongelig resolution av 11te december 1914 besluttet anvendt til anskaffelse av saadanne reservedele kr. 100 000,00, hvorav Minevæsenet ved departementets skrivelse av 20de oktober s. a. var bemyndiget til at anvende kr. 47 000,00 i samme øiemed.

Under disse omstændigheter — naar man til enhver tid har til disposition reservedele til delvis utbytning av akkumulatorbatterier, finder departementet det forsvarlig at reducere det foreslaaede beløp til kr. 100 000,00, hvorved man vil raade over de fornødne midler til hel utbytning av batteriet paa «A 1» og kr. 28 000,00 som begyndelse til utbytning av «A 2»'s og «A 3»'s akkumulatorbatterier.

Ad 2. Tidligere har regelmæssig under denne post været bevilget kr. 40 000,00.

Verftet foreslaar iaar opført kr. 48 000,00 og anfører herom, at denne forøkelse av summen i virkeligheten ikke betegner nogen ut-

videt bevilgning til uttagning og eftersyn av torpedobaatskjeler, da denne post ikke blev medtat blandt de bevilgninger, som ifjor blev forhøiet paa grund av det nye lønsregulativ.

Departementet opfører overensstemmende med verftets forslag kr. 48 000,00 under denne post.

Ad 3. Verftet anfører i sit budgetforslag, at den indre bund, tanktoppen, i kjelerummene paa de ældste panserskibe nu er saa tæret, at det vil bli nødvendig at foreta en indgaaende undersøkelse og reparation. Man antar at hele tanktoppen i kjelerummene maa fornyes og da der kun blir meget trangt arbeidsrum under kjelerne, vil dette bli et vanskelig og langvarig arbeide. Verftet finder det ogsaa meget vanskelig paa forhaand at beregne hvad arbeidet vil koste, men antar skjønsmæssig at det vil beløpe sig til kr. 75 000,00.

Idet bemerkes at panserskipet «Tordenskjold»'s indre bund ved mobiliseringen ihøst viste sig at være helt gjennomtæret paa enkelte steder i kulbakserne, anser departementet det absolut paakrævet, at der blir foretat en grundig reparation av panserskipets indre bund midtskibs, og opfører derfor, overensstemmende med verftets forslag, kr. 75 000,00 hertil.

Ad 4. 1ste Sjømilitære Distriktskommando foreslog ifjor fornyelse av kjelerne paa kanonbaatene «Æger» og «Gor». Departementet fandt det nødvendig at begge de nævnte fartøier fik nye kjeler men av budgetmæssige hensyn blev der kun opført bevilgning til fornyelse av «Gors» kjeler. Distriktskommandoen opfører iaar kr. 42 500,00 til fornyelse av kjelerne paa «Æger».

Under henvisning forøvrig til hvad der ifjor er anført angaaende denne sak, opfører departementet iaar til fornyelse av «Ægers» kjeler kr. 42 500,00.

Ad 5 og 6. I 1913 blev git bevilgning til uttagning og eftersyn av kjelene paa 2 2den klasses kanonbaater, i 1914 likeledes til samme foranstaltning paa 2 saadanne fartøier og til fornyelse av kjelerne paa «Gor». Man har saaledes nu faat reparert eller fornyet kjelerne paa 5 fartøier av denne klasse, og der gjenstaar da 3 baater. Av disse er foran under punkt 4 opført bevilgning til fornyelse av kjelerne paa «Æger».

Til uttagning og eftersyn av kjelerne paa de resterende 2 baater «Brage» og «Nor» foreslaar hovedverftet henholdsvis kr. 12 400,00 og 10 500,00.

Som anført i St. prp. nr. 1 hovedpost XI B 1913 side 56 er disse gamle kanonbaater i forhold til sin alder meget gode fartøier, og efterat nu 7 av dem er omdannet til mineutlæggere utgjør de en meget viktig del av vort sjøforsvar.

Departementet finder det paakrævet at de foran nævnte 2 sidste 2den klasses kanonbaater saa snart som mulig faar sine kjeler efterset og reparert og opfører overensstemmende med forslaget kr. 12 400,00 for kanonbaaten «Brage» og kr. 10 500,00 for «Nor».

Ad 7. Etter de foretagne forandringer av «Ellida»s apteringer viste det sig, at ventilationsarrangementet, som ikke var tænkt væsentlig utvidet, virker utilfredsstillende. I skrivelse av 11te august 1914 avgav verftet forslag til et forbedret ventilationsarrangement, som blev approbert av departementet ved skrivelse av 24de s. m., hvorefter arbeidet er utført. Omkostningene hermed er beregnet til kr. 4 000,00, hvilket beløp departementet har opført som efterbevilgning for terminen 1914—15.

Ad 8. Siden «Sleipner» ophørte at gjøre tjeneste som kadetskib har kanonbaaten «Frithjof» været anvendt hertil. Saalænge antallet av kadetter var ca. 10 mand i hver av de 3 klasser har dette latt sig gjøre, da der paa «Frithjof» var plass for ca. 33 kadetter. Efterat der nu i de sidste aar har været optat 20 kadetter om aaret, er plassen paa «Frithjof» blit utilstrækkelig, hvorfor man de sidste 2 aar har maattet fordele det overskytende antal kadetter paa et av de ældre panserskibe, der har indredning for et begrenset antal kadetter.

Kommende sommer vil antallet av kadetter være øket til 60, men man antar at det til nød ogsaa kan la sig gjøre at skaffe plass til dette antal paa 2 fartøier.

Kommanderende Admiral har i skrivelse av 23de december 1913 anført at han prinsipielt holder paa en ordning med alle kadetter samlet paa et fartøi som den bedste, og da «Frithjof»s apteringer ikke tillater gjennomførelse av en saadan ordning, anbefaler Kommanderende Admiral at det paalægges hovedverftet

at utrede spørmaalet om indredning av et av panserskibene som øvelsesskib for kadetterne. Saadan utredning er avgit i verftets skrivelse av 8de oktober 1914 (utrykt bilag), hvori panserskibet «Tordenskjold» foreslaaes indredet til kadetskib. Senere — i skrivelse av 21de december 1914 (utrykt bilag) — har verftet efter paalæg av departementet indsendt et noget modificert utkast, hvori ogsaa er medtat forslag angaaende de under punkt 9 omhandlede omindredninger av underofficersbekvemmelighetene. Der foreslaaes et arrangement paa agterbanjeren saaledes at man faar 2 kadetmesser med plass for 60 kadetter, og at officersmessen og de lugarer, som maa tages bort til de nye kadetmesser, indredes agter i de nuværende chefsbekvemmeligheter.

Omkostningene ved denne indredning er av verftet opgit at ville beløpe sig til kr. 70 000,00.

Departementet anbefaler at den foreslaae omindredning av «Tordenskjold» til kadetskib iverksettes snarest mulig, da ordningen med fordeling av kadettene paa flere fartøier av Sjøkrigsskolen og Kommanderende Admiral ansees uheldig for deres utdanning. Man har derfor opført kr. 70 000,00, som av verftet opgit.

Ad 9. Beboelsesrummene for underofficere paa vore fire panserskibe er ikke tilfredsstillende, og i de senere aar er inkommet andragende fra underofficere om en bedring av forholdene.

For panserskibene «Norge»s og «Eidsvold»s vedkommende foreligger forslag til ny indredning av underofficersbekvemmelighetene — med tegninger — i skrivelse fra Marinens Hovedverft av 6te november 1913, der vedligger som utrykt bilag. Lignende forslag til forbedring av underofficersbekvemmelighetene paa «Tordenskjold» er inkommet fra verftet med skrivelse av 21de december 1914 (utrykt bilag). Der er foreslaat skaffet bedre rum for underofficere ved at bortta endel av kulbakserne over panserdæk, samtidig som pladsen i den midtre del av fartøiet er søkt bedre utnyttet.

Departementet anser det nødvendig at søke underofficersbekvemmelighetene paa vore panserskibe forbedret, og anbefaler at dette nu utføres paa «Tordenskjold» i forbin-

delse med den ovenfor nævnte omdredning til kadetskib.

Man har derfor — overensstemmende med verftets overslag — opført kr. 35 000,00 hertil.

ad 9. Artilleriet foreslaar installert nye elektriske artilleriordreapparater paa vore 4 panserskibe, da de midler man nu har for ordreoverføring ved disse fartøiers batterier, er meget mangelfulde. De nye apparater, som artilleriet efter konference med Marinens Skyteskole har foreslaat, er i det væsentlige av samme konstruktion som dem, der var bestemt anbragt paa de under bygning værende panserskibe.

Departementet finder det meget ønskelig, at samtlige panserskibe forsynes med nye ordreoverføringsapparater for ildledelsen, men finder av budgetmæssige hensyn iaar kun at kunne foreslaa anskaffet et saadant ordreapparat til prøve paa et panserskib og opfører hertil kr. 22 750,00.

Titel 6. Forskjellige anskaffelser til Minevæsenet.

I sit budgetforslag har minevæsenet foreslaat opført:

1. Anskaffelse av 8 avstandsmaalere til torpedobaater kr. 12 800,00
2. Bygning av 1 provisorisk torpedobatteri » 16 500,00
3. Anskaffelse av forraadsbeholdninger som: materialer med sprængstof til miner, oljer, elektrisk materiel, specialmateriel, værktøi, radioapparater m. v. » 50 000,00
4. Reservedeler til torpedoer » 55 000,00
5. Minemateriel:
 - a) 300 stkr. 60 kg.s miner
kr. 300 000,00
 - b) 100 stkr.
haandminer » 80 000,00
 - c) magasiner » 70 000,00
 - d) 10 stkr. mineslæp » 25 000,00

 » 475 000,00
6. Anskaffelse av 4 signallyskastere » 6 000,00

7. Elektrisk installation paa torpedobaatene «Grib», «Ørn» og «Ravn» kr. 30 000,00
 8. Flytning av radiostationen paa Bromsjordet » 18 000,00
 9. Anlæg av radiostation paa «Farm» » 7 500,00
 10. Anlæg av radiostationer paa 4 torpedobaater » 26 000,00
 11. Anskaffelse av en flytbar radiostation » 18 000,00
 12. Anskaffelse av radiostation til befæstningene i Ofoten » 55 000,00
-
- kr. 789 800,00

Angaaende ovennævnte av minevæsenet foreslaaede poster skal departementet bemerke: Ved kongelig resolution av 11te december 1914 besluttedes anvendt til anskaffelse av nødvendige forraad til minevæsenet kr. 230 000,00, hvori bl. a. indgaar kr. 55 000,00 til reservedeler til torpedoer, kr. 60 000,00 til anskaffelse av materialbeholdning for fabrikation av 150 miner, saa man altid skulde ha raamaterialer for fabrikation med fuld drift av miner i 3 maaneder, selv om tilførslerne skulde stoppe, samt kr. 100 000,00 til anskaffelse av reservebeholdninger av radiomateriel og elektrisk materiel.

Endvidere bemyndigedes minevæsenet og verftet til at anskaffe endel mindre maskiner for at sættes istand til at øke produktionsevnen av miner fra 30 til 50 pr. maaned, og der besluttedes anvendt kr. 200 000,00 til anskaffelse av 200 miner, der utgjør det antal, som med den økede produktionsevne kan leveres i indeværende termin.

Av minevæsenets øvrige forslag til anskaffelser vil departementet under nærværende titel foreslaa følgende poster:

- a. Anskaffelse av 4 avstandsmaalere til torpedobaater kr. 6 400,00
- b. Til 10 mineslæp » 25 000,00
- c. Til radiostation paa en første classes torpedobaat » 6 500,00

tilsammen kr. 37 900,00

ad a. I 1912 blev bevilgning git til anskaffelse av 4 avstandsmaalere for torpedobaater. Med indførelse av langtrækkende

torpedoer har det vist sig nødvendig at utstyre torpedobaatene med en nogenlunde sikker avstandsmaaler, og de prøver som er foretat med de anskaffede avstandsmaalere (Zeiss) har godtgjort, at de meget ofte kan være av stor nytte, skjont det paa saa smaa fartøier er forbundet med vanskeligheter at benytte dem i nogen sjøgang.

Minevæsenet foreslaar nu anskaffet 8 saadanne avstandsmaalere.

Departementet optar forslag om 4 stykker til et samlet beløp kr. 6 400,00, indtil nærmere erfaringer er indvundet.

ad b. Marinens Minevæsen har nu fundet en konstruktion av mineslæp, som ved forsøk har vist sig fuldt effektiv, og man har 17 færdige slæp. Minevæsenet har gaat ut fra, at der snarest bør anskaffes 36 mineslæp, og opfører for kommende termin 10 slæp til en samlet pris av kr. 25 000,00.

Den utstrakte anvendelse, som miner har under den paagaaende krig, viser efter departementets mening ogsaa nødvendigheten av at ha et effektivt middel til oprensning av mistænkelige farvand, hvor egne fartøier maa operere. Man vil derfor anbefale, at der i kommende termin oparbeides yderligere 10 mineslæp og opfører overensstemmende med minevæsenets forslag kr. 25 000,00 hertil.

ad c. Man har efterhvert faat anskaffet radiostationer til endel torpedobaater og hensigten har været at utstyre samtlige vore nyeste 2den klasses og hver anden (1 pr. gruppe) av 1ste klasses torpedobaater med radiotelegraf. Minevæsenet foreslaar for kommende termin opført de fornødne beløp til anlæg av radiostationer paa 1 1ste klasses og 3 2den klasses torpedobaater, hvorav de sidstnævnte tillike foreslaaes utstyrt med elektriske anlæg, da de mangler saadanne.

Departementet foreslaar opført kr. 6 500,00 til anskaffelse av radiostation paa den omhandlede 1ste klasses torpedobaat, som nu mangler i planen, mens man av budgetmæssige hensyn finder, at anlæggene paa de 3 2den klasses torpedobaater faar utstaa.

Titel 9. Forskjellige anskaffelser til Artilleriet.

Herunder har Artilleriet — foruten de under titel 3 nævnte poster 10 og 11 foreslaat følgende anskaffelser m. v.:

1. Anskaffelse av reserveammunition	kr. 393 000,00
2. Til fabrikation av brandrør . »	54 000,00
3. Til fabrikation av «tracers» . »	18 400,00
4. Anskaffelse av avstandsmaalere »	43 500,00
5. Anskaffelse av 42 mitraljøser »	75 600,00
	<hr/>
	kr. 584 500,00

Endvidere har Artilleriet i skrivelse av 7de november 1914 (utrykt bilag) foreslaat:

6. Anskaffelse av materialer til fabrikation av ammunition . »	308 500,00
	<hr/>
	Sum kr. 893 000,00

Departementet skal bemerke:

Av det foreslaaede beløp, kr. 393 000,00, til anskaffelse av reserveammunition vedkommer ca. kr. 250 000,00 anskaffelse av reserveammunition til de under bygning værende panserskibe, der nu antages ikke at ville bli avlevert, hvorfor dette beløp bortfalder.

Den øvrige del av beløpet omfatter om-laborering av 21 cm. og 15 cm. granater til brisantgranater samt supplering av reservebeholdningene av ammunition til 65 mm. og 47 mm. kanoner til et samlet beløp av kr. 140 000,00. Departementet har ikke fundet det tilraadelig at utsætte med disse foranstaltninger, hvorfor bevilgning hertil er medtat blandt de beløp, som ved kongelig resolution av 11te december 1914 er besluttet anvendt til ekstraordinære foranstaltninger vedkommende Marinen. Her er endvidere medtat kr. 47 500,00 til foranstaltninger for at øke fabrikationen av projektiler og for at kunne opta forarbeidelsen av brandrør, kr. 188 000,00 til anskaffelse av materialer for fabrikation av granater og kr. 9 500,00 til forskjellige foranstaltninger for at forbedre arbeidsforholdene ved ammunitionsmagasinene og trinolstøperiet paa Melleløen med øket fabrikation for øie. Endelig er opført kr. 16 000,00 til anskaffelse av endel maskiner for at sætte os istand til at forarbeide reservedeler til og utføre reparationer ved kanonenes mekanismer m. v.

Departementet opfører under henvisning til foranstaaende for kommende termin følgende anskaffelser:

a) Anskaffelse av avstandsmaalere	kr. 43 500,00
b. Anskaffelse av 20 maskingeværer »	36 000,00
	Sum kr. 79 500,00

ad a. I Artilleriets budgetforslag er foreslaaet, at der anskaffes 4 store avstandsmaalere til kommandopladsen i forreste mers paa vore panserskibe til utbytning av de nuværende smaa avstandsmaalere, der ikke er tilstrækkelig nøiagtige paa de større avstande. De ledige 4 avstandsmaalere og 3 nye, der foreslaaes anskaffet, anbringes paa de 2den classes kanonbaater, som ingen avstandsmaalere har.

Departementet anbefaler, at der anskaffes 4 store avstandsmaalere til ildledestationen i forreste mers paa vore panserskibe. Man finder det endvidere nødvendig saa snart som mulig at utstyre de 7 2den classes kanonbaater med brukbare avstandsmaalere og foreslaar, at der til disse — foruten de 4 avstandsmaalere, som i tilfælde blir ledig fra panserskibene — anskaffes 3 nye av den mindre type. Omkostningene ved anskaffelse og installation av de 4 store avstandsmaalere til panserskibene utgjør kr. 35 300,00 og ved anskaffelse av 3 mindre avstandsmaalere og installa-

tion av 7 maalere paa 2den classes kanonbaater kr. 8 200,00

Tilsammen kr. 43 500,00

ad b. Artilleriet foreslaar anskaffet 42 maskingeværer til panserskibene, kanonbaatene og jagerne, da disse vaaben findes at være av stor betydning for en avdelings bevogtning av ankerpladser i skjærgaarden.

Der er i den senere tid anskaffet 20 maskingeværer, der foruten til undervandsbaatene og den nye mineutlægger var bestemt for de under bygning værende panserskibe. Utgiftene ved denne anskaffelse vil bli postert paa de senest mottagne undervandsbaaters og under bygning værende fartøiers nybygningskonto.

Departementet er enig i, at den paabegyndte anskaffelse av maskingeværer fortsettes og foreslaar anskaffet 20 maskingeværer, der vil bli fordelt til panserskibene samt «Frithjof» og «Viking». Forsaavidt de under bygning værende panserskibe ikke blir avlevert, kan de maskingeværer, som var bestemt for disse, tildeles de 2den classes kanonbaater, hvis oppgave for en stor del vil bli bevogtnings-tjeneste, og som saadanne bør være utstyrt med maskingeværer.

Overensstemmende hermed har man opført kr. 36 000,00 til anskaffelse av maskingeværer.